

ЗА ПРАВДУ И РЕД – ЛИСТА
НЕБОЈШЕ ВУКАНОВИЋА

ПРОГРАМ ЗА СЛОБОДНО ТРЕБИЊЕ

ЗА ПРАВДУ И РЕД – ЛИСТА НЕБОЈШЕ ВУКАНОВИЋА

ПРОГРАМ ЗА СЛОБОДНО ТРЕБИЊЕ

Требиње, 2024.

Наш циљ је остварење слободе за све грађане, а наш слоган “Слобода нема цијену” савршено одражава ту визију. Историјски посматрано, слобода (грч. ἐλευθερία, лат. *libertas*) била је идеја водиља бројних покрета, политичких партија, удружења и организација. На слободарском духу почивале су многе велике идеје и достигнућа, а управо кроз идеал слободе постигнуто је много у прошлости. Недостатак слободе у било ком сегменту често је водио у мрак — било да је ријеч о свакодневном животу, медијском простору или цјелокупном друштвеном окружењу. Данас смо свјedoци управо

једног таквог феномена.

Слобода је од пресудног значаја за нормално функционисање друштва, државе и система. У временима када су праведност и ред угрожени, лична слобода појединца често долази у питање. Зато ће слобода за грађане бити осигурана тек када у друштву преовладају правда и ред. Управо је то суштина нашег залагања и основа политичког програма За правду и ред – Листе Небојше Вукановића.

Сходно томе, основни елементи правде пријеко потребни нашем друштву су:

ПРАВДА

Правна држава – независно и поштено правосуђе
Процесуирање одговорних
Департизација друштва
Равноправност грађана
Социјална правда

РЕД

Промјена система
Професионализација са акцентом на меритократију и транспарентност
Одговорност
Поштени јавни конкурси
Поштене јавне набавке

Небојша Вукановић

Садржај

1. Политичко дјеловање “За правду и ред – Листа Небојше Вукановића”	6
2. Опис садашњег стања	7
3. План остварења циљева програма	13
3.1. Реорганизација локалне администрације.....	18
3.2. Буџет	24
3.3. Политика смањења незапослености	24
3.4. Пољопривреда.....	25
3.5. Популациона политика и однос према старим лицима.....	26
3.6. Однос према борачкој популацији.....	27
3.7. Здравство	28
3.8. Омладинска политика и однос према младима.....	28
3.9. ИПА пројекти, прекогранична сарадња и коришћење предприступних фондова	28
3.10. Развој туризма, промоција Требиња	29
3.11. Коришћење хидропотенцијала Требишњице, Горичког и дијела Билећког језера, стратешка сарадња Града и ХЕТ-а.....	30
3.12. Уређење саобраћаја	30
3.13. Култура, спорт и медији.....	31
3.14. Сарадња са невладиним сектором	32
3.15. Информатизација градске администрације	33
Закључак.....	34

1. ПОЛИТИЧКО ДЈЕЛОВАЊЕ “ЗА ПРАВДУ И РЕД – ЛИСТА НЕБОЈШЕ ВУКАНОВИЋА”

Зачетак “За правду и ред - Листа Небојше Вукановића” (у даљем тексту Листа) произишао је из критичког указивања Небојше Вукановића на негативне појаве у друштву. Као новинар БН телевизије, Вукановић је брзо стекао ширу препознатљивост својим истраживачким видео-прилозима који су, осим проицљивости и духовитости, били усмјерени на разоткривање друштвених девијација и на борбу за права обесправљених. Фраза “Пријавићу вас Вукану” постала је симбол народног повјерења у његову праведну борбу. Вођен жељом за праведнијим друштвом, Вукановић напушта БН телевизију како би се 2012. године кандидовао за начелника Требиња. Иако без чврсте организационе подршке и финансијских ресурса, постиже изненађујуће добар резултат са освојених 27,56% гласова. У наредним годинама оснива политички субјект “За правду и ред – Листа Небојше Вукановића”, заснован на идеји да нема класично чланство, већ да се ослања искључиво на народ. Са овом визијом, Листа је кренула својим политичким путем водећи се принципима правде и реда.

На првим локалним изборима на којима је учествовала, новембра 2020. године, Листа је одмах постала друга по снази политичка опција у Требињу и други по величини одборнички клуб у Скупштини града, са освојених 2.462 гласа, односно 14,61%. За само двије године, подршка грађана се готово удвостручила, па је Листа на републичким изборима у октобру 2022. године освојила повјерење 4.097 грађана, што представља 23,43% гласова. Уз континуирани тренд раста, очекују се позитивни резултати и на локалним изборима ове године, када би Листа могла добити прилику да преузме одговорност за развој града и направи значајан искорак за напредак Требиња у наредне четири године.

Након година искушења и доказивања, уз посвећену и искрену борбу за опште добро и јавни интерес, народ је препознао искреност, срчаност, честитост, храброст, али прије свега добре намјере Листе. С обзиром на велики углед и повјерење које је стекла међу грађанима, може се рећи да је дошло вријеме за промјену власти након скоро 20 година владавине СНСД-а и његових сателита.

Познато је да Листа никада није дијелила грађане по било ком основу, нико није питан како се зове, чији је, којој странци или нацији припада, каквог је имовинског стања. Увијек смо били спремни одазвати се на сваки позив како би помогли и заштитили обесправљене од неправде и самовоље моћника.

Немамо никаква ограничења која би нас могла спријечити да спроведемо пријекто потребне реформе и корјените промјене. Не зависимо ни од једног центра моћи; ниједан тајкун, моћник или интересна група не стоји иза нас, што нас чини потпуно слободним и неучијењеним. То је наша највећа предност и гарант успјеха. Наши основни програмски циљеви су истинска слобода, правда и равноправност за све грађане, као и престанак свих облика дискриминације и подјела.

У контексту борбе за преузимање власти у Граду Требињу, сматрамо да изборна кампања на предстојећим локалним изборима, без обзира на све, треба да протекне у коректној и фер атмосфери. Кандидати и листе треба да супротставе мишљења, идеје и програме, те да се уздрже од тешких ријечи, прљаве кампање и увреда.

2. ОПИС САДАШЊЕГ СТАЊА

Садашње стање и дјеловање владајућих партија у Граду довело је народ и друштво у дубоке подјеле, апатије и незаинтересованост за сопствену стварност. Народу је доста великих лажних обећања и треба да дође до промјене, не само власти, већ система, начина управљања јавним ресурсима и функционисања градске администрације. Подјеле, изазване политиком, међу грађанима су велике јер су припадници владајуће олигархије привилеговани. Већина грађана која не жели бити дио владајућих странака је понижена и обесправљена. Због тога се Листа залаже за смањење утицаја политике у многим сферама друштва, јер политика гуши и спутава развој како институција, тако и спорта, културе, медија и осталог.

Наш град је исцрпљен сталним политичким превирањима и тензијама, грађани су уморни од дневне политике и подјела на “наше” и “њихове”, преко главе им је једних те истих политичара. Политика је, нажалост, ушла у сваку пору живота – од економије и привреде до спорта, културе и новинарства. Град се мора ослободити окова корумпираних

политичара и с њима повезаних клијентелистичких мрежа тајкуна и самовољних, бахатих партијских моћника који одлучују о свему и судбине људи држе у својим рукама.

Није нормално да у 21. вијеку једна особа, која је стицајем околности стекла огромну политичку моћ и контролише све процесе, коју су турбулентна времена зла и чуда у коме живимо избацила ничим заслужено на површину, одлучује о томе да ли ће неко добити радно мјесто или ће бити гурнут на маргину јер не жели да буде улизица и дио владајућих структура.

Једна особа одлучује шта ће се и гдје градити, ко ће добити стипендију, посао, напредовање, како ће се расподијелити средства из буџета, донације или подстицаји, коме ће се намјестити нека јавна набавка, која ће се улица и када асфалтирати и тако даље.

Умјесто владавине појединаца који о свему одлучују и који су окружени ласкавцима и послушницима, потребно је увести систем правде и реда, поштовања струке, процедура и закона, од чега ће корист имати сви, а не само привиле-

говани и одани, како је до сада био случај. Грађани морају схватити да не треба да буду у позицији да се плаше и стријепе од политичара јер су они само њихови најамни радници које су изабрали на изборима да раде у њиховом и јавном, а не свом личном интересу. Ако не раде добро и не испуне обећано, грађани треба политичарима да дају отказ на изборима и изаберу неке друге, позивајући на одговорност све. Смјењивост власти на изборима је кључна особина уређених и демократских друштава.

Када се грађани навикну на отуђену власт и почну да толеришу криминал, злоупотребе, насиље и корупцију, они постају саучесници у пропадању друштва. Појединци на власти постају осии и бахати, стичу огромну моћ, заробљавају институције, а онда, кад све заробе, заведу личну диктатуру и диктатуру Партије, издигну се изнад закона, државе, народа и друштва, које тоне у тоталитаризам и једноумље.

Управо је овакав процес довео до тренутног стања у Требињу и у цијелој Републици Српској. Окове и ланце моћника треба покидати и живјети слободно, животом достојним човјека 21. вијека.

Лошим вођењем Града, институције и органи власти су потпуно маргинализовани. Уобичајени синоним за ријеч “скупштина” је парламент. Ријеч “парламент” потиче из старофранцуског језика и изведена је од глагола “parler”, што значи говорити или разговарати. Међутим, Скупштина Града се, умјесто да буде јавна говорница и расправна институција, претворила у скуп подизача руку, без јављања за дискусију, образлагања или интересовања за стварност око себе.

Због тога ћемо се посебно фокусирати да Скупштина Града Требиња не буде гласачка машина, већ мјесто слободне и конструктивне расправе. Предсједник Скупштине и скупштинска већина су цијели мандат настојали да сузбију дискусију и разговор. Прво су то постигли неразумним ограничењем времена за два одборничка питања на један минут. Злоупотребом пословника, ограничавано је и вријеме за дискусију о програмима рада и извршењима тих програма јавних уста-

нова и јавних предузећа под контролом Града.

Тако се у једној тачки требало расправљати о материјалу од 400 страница, што је за једног одборника значило свега једну и по секунду по страници. Поред одборника, били су ограничени и директори јавних установа и предузећа да представе и бране свој рад.

Предсједник Скупштине увео је нешто што се у политичкој теорији назива “терор пословника”. Овај израз описује ситуацију у којој се правила и процедуре, односно пословник рада парламента или другог законодавног тијела, користе на строго формалан и ригидно технички начин како би се ометала расправа и доношење одлука. Ово је најчешће остваривано нетолеранцијом чак и према малим одступањима од дневног реда и мјерењем времена дискусија као на спортским такмичењима. Потпуно супротно од актуелног парламента Црне Горе, који може послужити као примјер цијелом региону.

Комисије које је именovala Скупштина скоро да нису радиле. Најдрастичнији примјер нерада показала је Етичка комисија части, која никада није разматрала простачке увреде, непримјерене јавном дискурсу, упућене одборнику Листе од стране лидера СНСД-а у Требињу.

Посебно грубо кршење представљала је пракса око скупштинских материјала. До прије пола године, када су материјали почели бити објављивани на интернет-страници Града, било је уобичајено да се скупштински материјали не достављају седам дана прије засједања, како је прописано пословником на који се предсједник Скупштине толико позивао. Ово је стварало ситуацију у којој одборници нису добијали материјале на вријеме, уз основану сумњу да је владајућа већина те материјале добијала благовремено.

Карактеристика сваке скупштине биле су и “падобранске тачке” од стране Градоначелника, још једног функционера у низу који се није држао закона. Најдрастичнија “падобранска тачка” била је одлука о хитном кредитном задужењу Града од пет милиона марака за потребе предизборне кампање. Све то је дозвољавао предсједник Скупштине. Није нам познато у којој

мјери је предсједник Скупштине учествовао у закулисној продаји 35% акција Комуналног предузећа фирми “Лотекс” из Требиња. Власник те фирме био је кандидат СНСД-а на изборима 2020. године. Да ли је лоша финансијска ситуација Града натјерала градску администрацију да, без скупштинске одлуке и кријући од грађана, прода акције Комуналног предузећа, чиме је изгубљено управљачко право важног предузећа за функционисање Града? Пребацивањем дијела акција Комуналног предузећа приватној фирми, Скупштина је престала разматрати извјештаје о пословању Комуналног предузећа, што представља нонсенс.

Колико је вођење Скупштине сведено на ниске гране свједочи и примјер са једног засједања када је стигла непристојна понуда од стране СНСД-а да одборници Листе предложе неког од начелника одјељења. Од одборника који је то предложио затражено је да достави писмену понуду. То никад није учињено јер би био прекршен закон, а Листа не намјерава користити њихове партитократске методе, него јавни конкурс. Нисмо успјели пронаћи у Службеним гласницима Града да је у овом скупштинском сазиву расписан иједан јавни конкурс за начелника неког од одјељења.

Насупрот свему овоме, рад Скупштине обиљежио је велики активизам одборника Листе. По правилу, сви одборници имали су по два одборничка питања на свакој сједници. Тако се из извјештаја о раду Скупштине за 2023. годину види да су одборници Листе имали 53,2% од укупног броја свих дискусија, 40,6% од свих реплика и 48,5% од свих кривих навода, што представља висок проценат учешћа у расправама за бољитак наших грађана. Одборници СНСД-а и њихових коалиционих партнера скоро уопште да нису учествовали својим дискусијама у објашњењу и подршци политике градоначелника. Већина предвођена СНСД-ом није показала ни способност да именује потпредсједника Скупштине, иако је то предвиђено “његовом величанством” пословником.

Скупштина је доносила и низ незаконитих одлука. Најупечатљивије су одлука

Уставног суда Републике Српске, која је прогласила неважећом Олуку о измјени и допуни Плана парцелације Тодорићи 3. Инспекција је наложила и да Скупштина прогласи неважећом Одлуку о изради Регулационог плана Нова болница, јер је изградња предвиђена на пољопривредном земљишту.

Поред наведених проблема у вези са Скупштином Града, администрација представља посебан изазов. Локална администрација је гломазна, састављена углавном од активиста владајуће странке који су примљени без конкурса политичким утицајем, како би прикупљали сигурне гласове за своје странке.

По Закону о локалној самоуправи, предвиђено је да на 1.000 становника буде троје запослених у градској администрацији. По том закону, требало би да Град Требиње има 94 запослена, укључујући и функционере. У тај број не рачуна се Територијална ватрогасна јединица у којој је систематизовано 35 радних мјеста, а има око 20 запослених. Град Требиње би, при садашњој попуњености ватрогасне јединице, требао да има максимално 114 запослених. Међутим, према овом извјештају, администрација Града Требиња има 228 запослених, што значи да је број радника 114 изнад горње законске границе. Овај вишак запослених не доноси бољи и бржи рад градске администрације, те не постоји оправдање за тако велика одвајања из буџета за зараде и накнаде. Овакву праксу не можемо наћи у уређеним градским срединама, док је готово по правилу сусрећемо у свакој локалној заједници гдје СНСД са коалиционим партнерима има власт.

Велики дио буџета троши се на гломазне јавне установе и предузећа. Бројеви то најбоље илуструју. Навешћемо број запослених у јавним установама и јавним предузећима под контролом Града, као и износ буџетских средстава потребних за њихово функционисање у 2024. години, за оне који се значајно финансирају из буџета: ЈУ вртић Наша радост (99 запослених – 2.567.700 КМ), ЈУ Дом младих (41 запослени – 1.040.850 КМ), ЈУ Центар за информисање и образовање (40 запослених – 1.164.720 КМ), ЈУ Центар за

социјални рад (37 запослених – 3.952.070 КМ), ЈУ Културни центар (32 запослена – 890.650 КМ), ЈУ Требиње-спорт (24 запослена – 701.300 КМ), ЈУ Развојна агенција (21 запослени – 650.105 КМ), Туристичка организација (19 запослених – 575.000 КМ), Аграрни фонд (51 запослени – 1.936.325 КМ), ЈУ Екологија и безбједност (43 запослена – 902.180 КМ), ЈП Радник (28 запослених – 475.200 КМ), ЈУ Базени (27 запослених – 30.000 КМ), ЈКП Паркинг сервис (17 запослених – не користи буџетска средства).

Ради илустрације, у вријеме СФРЈ у садашњим објектима (Дом културе, Дом младих, Спортска дворана, Отворени базени Бање и Брегови, Радио и Глас Требиња, плус Музеј са мањим обимом посла) било је 28 запослених. Сада, само у ЈУ Дом младих, ЈУ Центар за информисање и образовање и ЈУ Културни центар има 96 запослених.

Бројне јавне установе и предузећа препуне су замјеника директора, извршних директора и менаџера сваке врсте, што озбиљно оптерећује буџет. Поређењем ранијег стања и ребаланса буџета за 2024. годину види се да је планирано запошљавање нових 25 радника у већ претрпане јавне установе.

Сходно томе, Град троши буџетска средства на непотребне јавне установе и предузећа умјесто на развој града. Због освајања избора, било је неопходно намирити бројне страначке војнике запошљавањем на измишљена радна мјеста и у неким раније измишљеним установама. Новац се извлачи из буџета за беспотребне трошкове на бескорисну администрацију, док је развој града запостављен. Ниво инвестиција би требао да буде 30% умјесто садашњих 20%, као што је случај у неким другим локалним заједницама у Републици Српској. Са земљама Европске уније се не можемо ни приближно поредити по основу учешћа инвестиција у буџету и развојне компоненте, што је крајње неповољна ситуација.

Тренутни политички режим оличен у СНСД-у је у цијелој Републици Српској злоупотријебио институт вршилаца дужности директора, начелника и других руководиоца што је привремену појава,

и ту лошу праксу вјечитих вршилаца дужности увео као правило. Такви функционери годинама остају на тим позицијама без јавног конкурса. Прије него што је СНСД укинуо конкурсе, јавност је барем имала увид у биографије и стручну спрему кандидата, иако су конкурси били намјештени. Кадрови СНСД-а немају идеологију нити познају идеје социјалдемократије којој (барем декларативно) припадају, већ се воде искључиво личним интересима. Институт вршиоца дужности користи се да би се ти кадрови држали под контролом, јер за смјену некога ко је изабран конкурсом треба поштовати законске процедуре. Овако, вршиоци дужности морају бити слијепи послушници својих надређених и знају да њихов опстанак на функцијама не зависи од резултата рада, већ од лојалности надређеним.

Посебна пажња мора бити посвећена јавним набавкама у којима не смије бити елемената корупције. По правилу, све јавне набавке на које се јавља само један понуђач указују на корупцију. Такве набавке се обично договарају иза затворених врата. Постоји више начина корупције у јавним набавкама. Први је да се дају кратки рокови за извршење набавке, при чему ти рокови носе значајан број бодова, а привилеговани понуђачи буду обавијештени много раније од осталих. Други начин је да у тендерској документацији буду наведени роба, радови или услуге за које привилеговани понуђач унапријед зна да их неће морати испоручити или извести. У ширем контексту, а нарочито у Требињу, чест је начин да се постигне договор са свим понуђачима да не конкуришу једни другима, уз обећање да ће сви добијати послове ако подрже СНСД. Понуђачи на рачун друштва и грађана остварују зараду већу од оне у тржишним условима, а дио те зараде враћају кроз материјал или радове за рачун СНСД-а, кроз помоћ бирачима или у хуманитарним акцијама. Ова шема је посебно развијена у јавним набавкама енергетског сектора.

Занимљива је и чињеница да је градоначелник директним споразумом ангажовао фирму “CV company” из Лакташа за извођење геодетских радова иако у

Требињу постоји неколико геодетских фирми које су могле обавити тај једноставан посао. Имали смо и јавну набавку рефлектора на стадиону у којој је један од извођача био одборник у Скупштини града, који је гласао за буџет и био у класичном сукобу интереса. Набавком прескупе тартан стазе уништена је дренажа стадиона, па се при најмањој киши терен претвара у бару.

Иако садашња власт узима међународна средства у пројекту “Улога јачања мјесних заједница”, последњи избори за савјете мјесних заједница одржани су 2017. године, а мандат тим савјетима је давно истекао.

У Требињу је последњих година настао урбанистички хаос јер се стамбени комплекси граде без поштовања правила струке. Изградњу не прати развој инфраструктуре, првенствено квалитетних саобраћајница и околног уређења, што је довело до ситуације која се мора зауставити. Досадашња пракса је да се погодује такозваним “инвеститорима”, углавном локалним политичарима и моћницима који се скривају иза “ташна-машна” фирми, што доводи до прекомјерне изградње и уништавања града. То резултира настанком цијелих комплекса без уређеног простора, новозасађеног дрвећа и осталог зеленила, уз недостатак паркова, паркинг простора, игралишта и других потребних садржаја.

Један од великих проблема је постојање монополистичког и картелског понашања, јер су моћници блиски властима угушили конкуренцију, која је само привидна и постоји на папиру, због чега су цијене високе. Скупи су прехранбени производи и остале потрепштине, а станови су постали недостижни за већину грађана. Млади брачни пар са двије просјечне плате у Требињу не може за мјесец дана рада, под условом да ништа не потроши на свакодневне потребе (што је немогуће), зарадити ни за квадрат стана, чија цијена износи између 3.300 и 5.000 КМ. Оваква ситуација чини живот у Требињу неподношљивим. Сами Требињци, овом праксом, постаће странци у свом граду. Није нормално да су цијене станова у Требињу веће него у многим европским

градовима, а овај проблем се мора ријешити либерализацијом тржишта и истинском конкуренцијом.

Екологија је важно питање које је у развијеним и уређеним земљама међу главним приоритетима, али код нас му се не посвећује довољно пажње. Тужно је што ни након толико година није квалитетно завршена реконструкција пречистача канализационих вода, па фекалије и даље загађују Требишњицу, иако је шведска Агенција за међународни развој и сарадњу (СИДА) уложила 3.258.969 КМ у пречистач. Умјесто да чувамо Требишњицу, ми је, нажалост, уништавамо разним загађењима и градњом уз саму обалу, што је права катастрофа, са последицама које се тешко могу санирати. Нажалост, Листа и њени симпатизери су били прилично усамљени у борби за свако стабло у граду, од градског парка код маркета “Корт” и у насељу Луч. Залажемо се за очување сваког стабла, као и за заштиту преосталих зелених површина и приобалног појаса уз ријеку Требишњицу.

Садашња локална власт има поданички и слугански однос према Бањалуци и Лакташима, што је довело до тога да Херцеговина постане изоловано “слијепо цријево”. Одавде одлазе огромни новци у Бањалуку, Лакташе и Сарајево, а мало тога се враћа. Ненормално је да имамо ужасну и дотрајалу мрежу путева и да нас сви избјегавају због лоших саобраћајница, на којима људи често гину због одрона, клизишта и општег лошег стања путева, док се на сјеверозападу градила мрежа ауто-путева и улагале стотине милиона марака.

Главна предизборна прича СНСД-а 2016. године била је изградња велике источне обилазнице, којој је народ саркастично дао назив “Лукина обилазница”, по тадашњем кандидату за градоначелника Луки Петровићу. Народ је с правом дао тај назив јер нисмо успјели пронаћи било какву студију изводљивости или оправданости за ову обилазницу. Ниједан саобраћајни стручњак није подржавао њену изградњу. Рок за извођење грубих радова је три године од увођења извођача у посао, али је и даље непознато када ће извођач бити уведен у посао. Рок

за завршетак радова на мосту, као дијелу те обилазнице, истекао је 14.11.2023. Град је имао само трошкове око откупа земљишта, а саму обилазницу ће ЈП Путеви Републике Српске завршити тек у некој веома далекој будућности. Око ње неће у скорој будућности бити отварања привредних објеката због стрмог терена, што онемогућава изградњу сервисних саобраћајница, и скупо је опремање осталом инфраструктуром као што је вода, канализација, електрична енергија, телекомуникације...

„Лукином обилазницом” заустављени су радови на продужетку постојеће обилазнице од кружног тока код Полица/Мокрих Долова, кроз проширени жељезнички тунел, преко жељезничког моста до раскрснице са семафорима у Горици. За ту обилазницу израђен је идејни пројекат још 2012. године и уз далеко мања средства било би постигнуто велико растерећење саобраћаја преко постојећих мостова.

Почела је изградња кружних токова, што је позитивно јер убрзава саобраћај. Међутим, раскрснице са кружним токовима имају особину да проблеме и застоје преносе на најближу сљедећу раскрсницу, па је неопходно наставити са њиховом изградњом. С обзиром да сусједне раскрснице нису адекватно сређене и да је саобраћајна инфраструктура оштећена

хаотичном градњом, гужве се нису значајно смањиле.

Инвестициона конференција у Требињу, позната као “Инвестирај у Требиње”, одржана је 24. фебруара 2023. године. Конференција је имала за циљ привлачење инвеститора и презентацију могућности за улагање у овај град, који се промовише као економски, културни и туристички центар регије. Ова конференција није довела у Требиње ниједан производни погон поред многих обећања локалне власти.

Слику о Требињу фризира Центар за информисање и образовање, народу познатији под именом Радио Требиње, иако постоји и Глас Требиња као и интернет страница. Радио Требиње је још огрнут комунистичким шињелом и дјелује као да и даље постоји само једна партија као што је некад постојао само Савез комуниста Југославије. Тамо не постоји ниједан критички осврт, не постоје дијалошке политичке емисије и тотално је затворен за опозициону мисао.

3. ПЛАН ОСТВАРЕЊА ЦИЉЕВА ПРОГРАМА

Овај наш Програм представља природан наставак развоја идеја, пројеката и програма који су Требињцима представљени на локалним изборима 2012. године. Допуњен је и дорађен 2016. године, када је Централна изборна комисија Босне и Херцеговине забранила Листи учешће на изборима због намјерне грешке и пропуста корумпираних требињских судија који су били у служби власти. Листа је програмом “Требиње од 2020. до 2024. године” добила велику подршку грађана Требиња 2020. године. Готово све политичке опције и јавност користиле су наш програм и визионарске идеје развоја града, па је тако последњих година посвећена значајна пажња развоју туризма и уређењу старих дијелова града. Почело је попличавање најстаријег градског језгра, уведен је градски превоз, постављен видео-надзор, саграђена зграда за младе брачне парове и расељена лица, основан Аграрни фонд, градско јавно предузеће “Радник”, почела је градња комплекса у Мркоњићима, изграђени су нови гранични прелази на Иваници, Бргату и Херцег Новом. У том програму посвећена је пажња социјалним питањима, наталићету, осјетљивим категоријама и другим важним аспектима. Иако је власт покушала да узме дијелове програма и представи их као своје, нажалост, због корупције партијских интереса и заробљених институција, многе идеје и пројекти су упропаштени и није постигнут жељени циљ. Вјерујемо да је свима у Требињу постало јасно да правду и ред у друштву може успоставити само нова генерација неуплашених, слободних људи и интелектуалаца, која нема никакве хипотеке и која може да унесе нову енергију, сузбије корупцију и успостави функционалну локалну администрацију, како би сваки грађанин био равноправан и заштићен. Та генерација могла би да направи заокрет у развоју града, искористи бројне потенцијале и ресурсе, те Требиње до 2028. године учини истински отвореним

и слободним градом у којем неће бити сиротиње, понижених, обесправљених и незапослених, из којег се неће иселјавати млади, већ ће се враћати сви они који су морали напустити Херцеговину јер нису имали шансу, посао и перспективу.

Оно што је важно за остваривање циљева Програма је то да Лазар Радан побиједи на локалним изборима у октобру и постане градоначелник Требиња као народни и заједнички кандидат опозиције. Такође, Листа треба да буде окосница нове скупштинске већине у градском парламенту. Лазар Радан представља примјер младих људи који су слободни од утицаја партиократије и има потенцијал, не само за Требиње, већ и за цијелу Херцеговину и Републику Српску. Поносни смо што је прихватио да буде кандидат и носилац пројекта развоја града. Лазар Радан је студент генерације Универзитета у Новом Саду, најмлађи докторанд, млад, успјешан, образован, васпитан, елоквијант и способан интелектуалац, као и успјешан спортиста без иједне мрље у животу и каријери. Огромном броју Требињаца постаје јасно да је најбоље да он буде нови, уједно и најмлађи градоначелник у историји Требиња, који ће уз свој тим уложити све напоре ради напретка и бољитка нашег града. У свему томе представља потпуну супротност садашњем градоначелнику који води Требиње у другом мандату.

Листа треба да буде стуб окупљања опозиције и свих здравих структура у Требињу, како би се формирао способан и ефикасан тим људи и стручњака који ће водити градску администрацију и спроводити програм и циљеве. Листа мора отворити врата града, истражити рад јавне управе, скрајнути неспособне и необразоване са кључних мјеста како би се створили услови и отворила могућност за младе, образоване и способне стручњаке који су морали напустити Требиње и Републику Српску тражећи бољу будућност.

До сада се нису цијенили знање и способности, већ послушност и оданост партији, моћницима и корумпираном систему. Лоша пракса коју посматрамо скоро три деценије у разним облицима мора нестати, а на њеном мјесту треба завладати позитивна селекција и повратак најбољих у све сфере друштва. На примјеру Требиња, сви треба да виде и осјете позитивне промјене, што ће бити кључно за Требиње, Херцеговину и Републику Српску у наредном периоду.

Листа се залаже за професионализацију јавне управе, јавних установа и предузећа. Професионализација је процес којим се унапређују компетенције, ефикасност и етички стандарди запослених у јавним институцијама. Циљ је осигурати да јавни службеници посједују потребне вјештине, знање и професионални интегритет како би квалитетно обављали своје дужности и пружали услуге грађанима. Кључни елементи професионализације су:

- **Образовање и обука:** Систематска едукација и континуирана професионална обука како би се унаприједиле вјештине и знања јавних службеника.
- **Меритократски приступ:** Запошљавање и унапређење запослених на основу њихових компетенција, заслуга и постигнућа, умјесто политичких или других неформалних критеријума.
- **Етички стандарди:** Промоција и одржавање високих етичких стандарда и одговорности у раду јавне управе.
- **Ефикасност и ефективност:** Унапређење процедура и процеса како би се обезбиједила ефикасна и ефективна услуга грађанима. Ефикасност је радити нешто на прави начин, а ефективност радити оно што је потребно.
- **Транспарентност и одговорност:** Повећање транспарентности рада јавне управе и јачање механизма одговорности према грађанима.

Професионализација доприноси већем повјерењу грађана у јавне институције и бољој квалитети јавних услуга.

Умјесто јавног притиска појединаца и медија, који су нам били једино преостало оружје у заштити грађана када су инсти-

туције заробљене и не функционишу у складу са законом, потребно је ослободити институције тако да раде у интересу сваког грађанина. Једина подјела грађана требало би да буде на добре и поштене и на оне који су с друге стране закона. Борићемо се да Требиње постане истински слободан и отворен град у којем ће се према грађанима односити на основу њихових квалификација, способности и резултата рада, а не на основу њиховог поријекла, имовинског стања, припадности некој странци, организацији или клијентелистичкој мрежи. Напредовање ће зависити искључиво од постигнутог доприноса у раду.

Сви они који су незаконито запошљавали партијске војнике, ненамјенски и нетранспарентно трошили и злоупотребљавали јавни новац из буџета, биће позвани на одговорност, као и сви службеници који су им били помагачи и саучесници у нечасним и незаконитим радњама, мобингу, намјештању тендера и конкурса. Таква пракса не представља освету нити реваншизам, већ правду. Закон мора бити једнак за све и свако мора сносити одговорност за своје поступке.

Треба обновити повјерење у јавне конкурсе који су прво обесмишљени, а затим потпуно потиснути из праксе од стране СНСД-а. Показатељ да постоји праведан јавни конкурс биће ако се на конкурсе јавља више кандидата. То ће бити могуће само ако у конкурсним комисијама буду стручне и непристрасне особе. Опстанак менаџера и директора зависиће од резултата рада и финансијских резултата, а биће бирани на отвореном јавном конкурсима где ће представити свој програм рада. Свако ко не оствари позитивне резултате неће моћи остати на функцији, док ће успјешни бити награђивани и мотивисани за поштен и савјестан рад.

Транспарентност рада нове локалне администрације је важно питање јер грађани морају да знају и буду информисани о сваком питању и одлуци које се њих тиче. Буџет града премашио је 40 милиона марака, а нико не пита грађане шта мисле о расподјели средстава, појединим инвестицијама, замјени и продаји земљишта, узимању кредита који ће враћати генера-

ције, изградњи стамбених комплекса без зеленила и пратећих садржаја. Посебну пажњу обратићемо на претходне трансакције са земљиштем, продају и замјене парцела. Због једне лицитације 2021. године дошло је наводно и до пријетњи и физичког сукоба због инвеститора који је тврдио да је имао одређена обећања од града која му нису испуњена. Градоначелник и његови сарадници редовно морају гостовати у градским јавним медијима на трибинама и јавним расправама, гдје ће бити доступни да одговарају на сва јавна питања. Грађанима требају на једноставан начин бити доступна сва документа и одлуке као и уговори. Приликом доношења сваке важне одлуке требаће се постићи што већа сагласност у Скупштини Града. За транспарентност и контролу рада градске администрације важни су слободни и објективни медији и новинари, а њих је, нажалост, у Требињу јако мало. Центар за информисање и културу (Радио Требиње, Глас Требиња и Интернет портал) ће одмах доживјети велику реформу, како би умјесто партијског гласа власти постали истински јавни сервис свих грађана, који финансирају њихов рад. Медији траба да истражују теме од јавног интереса, да се баве сузбијањем корупције, комуналним и другим проблемима, да буду чувари јавног интереса, критичари свих девијација, на које ће указивати. Требиње је преплављено бројним порталонидима, који се нетранспарентно финансирају из јавних средстава, а контролише их власт. Након ревизије пословања градске управе биће јавно објављен списак свих “медија” и “новинара” који су евентуално добијали прљав новац од корумпираних политичара, како би писали лажно, водили прљаве кампање, док ће се сваке године новчано из буџета награђивати новинари и медији за најбољу истраживачку причу о откривеном криминалу или корупцији.

Одмах са промјеном власти биће формиран специјални тим за ревизију чији ће задатак бити да истражи рад претходне власти. Тим ће бити састављен првенствено од часних и стручних правника, економиста и других потребних струка, а чланови могу бити и из других дијелова Републике Српске како би се

избјегли локални притисци. Тим ће бити адекватно плаћен и награђен за свој рад у складу са резултатима. Његов задатак биће да прегледа све уговоре и документа из ранијег периода, попише сву имовину, дуговања, потраживања и открије штетне и незаконите одлуке како бисмо стекли јасну слику о стварном стању.

Према онима који буду откривени као учесници у нечасним и незаконитим радњама неће бити милости. Одмах ће бити суспендовани, а случајеви ће бити предати тужилаштву гдје ће одговорити за све што је урађено у претходном периоду јер морамо имати чисте рачуне. Овим приступом сигурно ћемо значајно ријешити проблем вишка запослених из разлога што очекујемо да је обим криминала, злоупотребе и неодговорности био толики да неће бити потребан велики напор да се корупција документује и докаже. Свако има право на грешке, то је људски, али тамо гдје се докаже нечасна намјера, у новој администрацији неће бити милости нити толеранције зато што је довољно мало да се изгуби тешко стечено повјерење грађана.

Интерес појединих инвеститора често је искључиво профит, без друштвене одговорности. Међутим, Град ће као противтежу том приступу увести поштовање постојећих правила и донијети нова правила која су потребна. Град треба да се шири и развија, али уз строго поштовање струке и јавног интереса. Посебно ће се морати поштовати коефицијент изграђености, број стабала и зеленило, као и одговарајући број паркинга мјеста по сваком стамбеном објекту. Такође, мораће се јасно дефинисати и поштовати околност уређење.

Треба градити нове паркове, алеје, бицикличке стазе, путеве и обилазнице како би се омогућио квалитетан живот свим грађанима. Шири центар града је преоптерећен изградњом, те је неопходно да се са струком пронађу начини за ублажавање посљедица, а новим мјерама заштити Требиње од даље прекомјерне градње на малом простору.

Једна од првих мјера нове градске управе биће преиспитивање висине обавеза грађана (таксе, порез на имовину,

цијена воде, цијена комуналних услуга и сл.), чије су цијене у последње вријеме више пута повећаване. Грађани на овај начин плаћају цехове криминала и промашаја власти, партијског запошљавања и извлачења новца из јавних предузећа, а фактура на крају стиже народу. Ревизијом, смањењем трошкова и заустављањем одлива новца у мутним пословима, намјенским и транспарентним трошењем јавних средстава, градске јавне установе и предузећа треба да постану одржива и да захватају мање средстава из буџета за своје пословање. На тај начин ће се створити услови за смањење обавеза грађана.

Наш приоритет биће и смањење великог социјалног јаза између поштених грађана и малог броја, око 1%, изузетно богатих чије богатство није стечено поштенним радом. Постоје они који из године у годину акумулирају све веће богатство, не захваљујући раду и способности, већ привилегијама и сумњивим пословима с јавним сектором. Велики број грађана живи на ивици. Иако напорно раде и боре се, не могу да издрже растуће притиске, инфлацију и све веће трошкове живота. Локална власт има ограничене могућности и дomete, али већ праведнијом расподјелом буџета за наредну 2025. годину може повећати социјалну заштиту и бригу о најугроженијим, незапосленим демобилисаним борцима, старима, пензионерима и вишечланим породицама.

Екологији ће бити посвећена велика пажња. Фокус ће бити на пошумљавању голети и узвишења поред града, изградњи нових паркова и зелених површина, попут ријечног острва између Брегова и Придвораца, које су већ планирали да бетонирају. Планирамо садњу нових алеја, дрвореда и тзв. “зелених трансверзала”. Град Медејин је зеленим мјерама смањио врућине и просјечну годишњу температуру за скоро четири степена Целзијуса, што представља примјер здравог и патриотског односа према свом граду.

Здрави еколошки пројекти привући ће пажњу и средства европских фондова. На пољу екологије планирамо ангажовање цијелог тима стручњака како би Требиње постало права зелена оаза - град

са здравом климом и амбијентом који ће искористити све ресурсе и могућности. Потребно нам је рационално коришћење свих природних и људских ресурса за даљи развој, а Требиње и југ Херцеговине их имају: од повољног географског положаја, климе, огромних и неискориштених водних потенцијала ријеке Требишњице, Горичког и Билећког језера, планина и излетишта. Горичко и Билећко језеро, као највећа акумулација питке воде на Балкану, која се дијелом налази на територији Требиња, пружају огромне могућности за развој туризма, спортског риболова и спортских такмичења. У наредном периоду, те могућности морају бити валоризоване.

Пожари су велики проблем током лjeta и високих температура, а готово сваког августа носе катастрофалне посљедице. Годинама се само говори о овом проблему, али се конкретне мјере не спроводе, те Херцеговина још увијек нема “ер-тракторе”, који су кључни за брзо реаговање на неприступачним подручјима и дају одличне резултате у гашењу пожара. У сарадњи са Цивилном заштитом, могуће и кроз ИПА пројекте и подршку Владе, неопходно је обезбиједити средства за куповину “ер-трактора” који би био стациониран на језеру и кориштен за гашење пожара.

Напокон ће на челу Требиња бити тим људи чија је политичка база овдје, који ће полагати рачуне грађанима Требиња, а не центрима моћи у Лакташима и Бањалуци. Све ће се промијенити из коријена. Као што смо до сада опозиционом борбом скренули пажњу јавности на запостављену Херцеговину и јавним притиском издејствовали средства за санацију и реконструкцију више путних праваца, сада ћемо још снажније радити на исправљању неправди и маћехинског положаја према Херцеговини. Требиње, као највећи град и центар источне Херцеговине, има кључну улогу у раду и функционисању Заједнице општина и градова.

Као центар и највећи град источне Херцеговине, Требиње мора бити мотор развоја цијеле Херцеговине. Демографски пад и исељавање из малих рубних општина, попут Љубиња, Берковића и

Невесиња, оставиће посљедице, не само на Требиње, већ и на цијелу Херцеговину. Морамо водити рачуна о развоју свих херцеговачких општина, а Требиње треба да буде предводник у борби за бољи положај источне Херцеговине у Републици Српској. Заједничким снагама морамо се изборити за децентрализацију, равномјернији развој и корачање уз развијени савремени свијет. Не смију се заборавити ни повратници у општини Равно, који су расељени 1992. године, а до рата су били саставни дио Требиња. Потребно је подржати пројекте обнове кућа и инфраструктуре, тако што ће пројекте добити свако ко је у потреби, а не само они подобни, као што је до сада био случај.

Такође, градске власти ће преко својих институција, инспекција и контролних механизма, надгледати рад кључних јавних предузећа у електро-енергетском сектору: Хидроелектрана на Требишњици, Електропривреда Републике Српске и Електро-Херцеговина, у оквиру законских могућности. Влада Републике Српске именује управе енергетских предузећа, што значи да локална заједница нема велика формална овлашћења, али уз помоћ народа, који је наш кључни савезник, изборићемо се и направити притисак. Енергетска предузећа са сједиштем у Требињу имају приход од око 1,2 милијарде марака, а значајан новац кружи и нестаје у ненамјенске сврхе и на загонетан начин се одлива из нашег града.

Кључни циљеви за период од 2024. до 2028.

Нема никакве сарадње са онима који су дио корупционашких и криминалних структура, који су вршили мобинг, политичку трговину, мијењали странке из користољубља, кршили људска права, уцјењивали грађане и радили нечасно.

Ослобађање града и истинска слобода људи — да грађани не буду бројке на списковима партија, трпе уцјене, понижења, мобинг и живе у сталном страху за егзистенцију, већ да живе животом достојног човјека XXI вијека.

Након преузимања одговорности Листа ће се залагати за успостављање Канцеларије за квалитет и ревизију градске управе.

Ова канцеларија пружала би подршку градским органима кроз различите функције:

- **Унапређење система квалитета** — Канцеларија спроводи активности за успостављање и одржавање система управљања квалитетом према међународним стандардима, као што су ISO стандарди. То укључује процесе оптимизације рада, евалуацију перформанси и унапређење корисничких услуга.

- **Интерна ревизија** — Ова функција подразумијева независну и објективну евалуацију финансијског пословања и оперативних процедура градске управе. Циљ је идентификација ризика, превенција малверзација и побољшање контрола.

- **Праћење и анализа перформанси** — Канцеларија прати кључне показатеље успјешности (КПИ) и анализом података процјењује ефикасност рада градске управе. На основу резултата, предлажу се мјере за побољшање процеса и достизање постављених циљева.

- **Стратешко планирање и савјетовање** — Канцеларија учествује у изради стратешких планова града и пружа савјете о управљању ресурсима, оптимизацији буџета и унапређењу административних процедура.

- **Транспарентност и борба против корупције** — Кроз интерне контроле и механизме ревизије, канцеларија се бави откривањем неправилности и помаже у сузбијању потенцијалних случајева корупције.

Ова канцеларија ће имати кључну улогу у контроли рада администрације, надгледању свих новчаних трансакција и у осигурању транспарентности, сузбијању корупције и истрагама спорних уговора из прошлости. Сви грађани морају бити равноправни пред законом, сваки градски службеник мора савјесно и одговорно обављати свој посао, а свака злоупотреба биће строго кажњена. Сви службеници морају бити ослобођени притисака и мобинга, јер само слобода може допринијети развоју. Политички притисак и подстрекавање на коруптивно понашање градских службеника и радника администрације од стране одређених политичких

партија биће сасјечени у коријену. Радници неће доживљавати судбину ватрогасаца, код којих је суд у првостепеном поступку утврдио да су били изложени мобингу и уцјенама.

Због иницијативе у борби против криминала и корупције, инсистираћемо да Листа има кључну улогу у раду ове Канцеларије. Свјесни смо ограничених надлежности градске администрације над Електропривредом, Хидроелектранама на Требишњици и Електро-Херцеговином, али са позиције градске власти имаћемо већи утицај. Уз подршку грађана, указиваћемо на пљачку, извлачење новца и зауставити евентуалну приватизацију ових стратешких предузећа кроз јавне протесте.

Судска власт је, по Уставу, одвојена од извршне и законодавне власти, али то не значи да судије и тужиоци могу радити шта желе без полагања рачуна. Нова градска власт ће пружити подршку у раду, као и сву документацију и ресурсе челницима Окружног тужилаштва, Основног, Окружног и Привредног суда у Требињу. Тражићемо да раде савјесно, у складу са законом и у интересу народа, а не моћника. Све пресуде и одлуке у осјетљивим предметима корупције биће јавно објављене, а вршиће се снажан притисак на сваког ко донесе спорну одлуку или пресуду, уз коришћење свих демократских средстава и притисака како би се правосудни систем вратио у законске оквире. Правда и ред, функционисање правне државе и владавине права су од кључног значаја; без тога нема нових инвестиција и радних мјеста и на томе ћемо инсистирати до краја.

Сваки послодавац мора поштовати Закон о раду и права радника. Након промјене власти, сви привредници биће позвани на састанак, а биће им упућена јасна порука да неће бити подложни рекетима као до сада, да им се неће тражити новац, али ће бити захтијевано поштовање права радника. Град ће пружити подршку у отварању нових радних мјеста.

Посебна пажња биће посвећена младима, студентима, особама са инвалидитетом и особама са потешкоћама у развоју. Повећаће се буџетска ставка за стипендије студената, тако да ће зна-

чајна већина студената јавних факултета имати стипендију. Увешће се новчане стимулације за најбоље ученике у основним и средњим школама. Ниједно дијете у основним школама не смије остати без уџбеника и неопходног школског прибора због нижег социјалног статуса, јер је образовање и брига о дјечи и младима кључна тачка опоравка. Такође, све мајке са четворо и више дјеце и вишечлане породице имаће посебан статус и положај у друштву. Особама са инвалидитетом и потешкоћама у развоју биће пружена прилика за запослење, у складу са њиховим могућностима. Велика пажња биће посвећена и моралној обнови друштва, те сузбијању свих негативних девијација, посебно проблема са наркоманијом и трговином дрогом.

3.1. Реорганизација локалне администрације

Требиње има изузетно повољан географски положај, налази се у непосредном залеђу Јадранског мора на тремеђи Црне Горе, Хрватске и БиХ. Као једини град у Републици Српској са измијењеном медитеранском климом, има одличне предуслове за убрзани развој. Свједоци смо да је у послеријатном периоду, умјесто очекиване обнове, дошло до систематског уништавања привреде, исељавања становништва и стагнације у готово свим сегментима друштва. Због тога је неопходно направити велики системски заокрет, радикалне реформе и промјене у раду и функционисању градске администрације, те максимално искористити потенцијале, средства и бројне ресурсе за рјешавање проблема незапослености.

Теорија “тачка преокрета” је концепт у социологији, економији и другим друштвеним наукама који описује тренутак када мала промјена или акција изазива значајну и често непропорционалну промјену у систему. То је тачка у којој кумулативне промјене постају толико велике да доводе до радикалне трансформације. По тој теорији, пристојан амбијент, уређен простор и складан систем подсвјесно позитивно утичу на психологију човјека који се навикава

на лијепо, уређено и чисто окружење и почиње да се понаша пристојно. Као што анархија, хаос и безвлашће негативно утичу на људе и општу ситуацију у друштву, тако би и здраве промјене и стварање уређеног система у лијепом, чистом и перспективном граду значајно допринијело побољшању општег стања у друштву, бољим међуљудским односима и повратку изворним традиционалним вриједностима.

Подизањем квалитета и нивоа вођења изборних кампања, стручном и пристојном расправом о програмским питањима, мотивисањемо нове, младе, способне и образоване људе да се укључе у политички живот и својим идејама и ангажманом допринесу уређењу државе и града. Политика не треба да буде занимање појединаца који желе да дођу до радног мјеста и остваре лични интерес, већ да се у политику укључи што више младих, енергичних и образованих људи који су вођени жељом за промјенама и стварањем бољег и праведнијег друштва. Не смијемо дозволити да злоупотребе јавних предузећа, политичка корупција, притисци и уцјењивања превладају и спријече развој града, што је у прошлости довело до тога да исти људи деценијама воде главну ријеч и заокупљени личним интересима блокирају напредак.

Локална администрација треба да буде максимално професионална, одговорна и у служби свих грађана, без обзира на страначку или неку другу припадност тих грађана. Градоначелник, начелници градских одјељења и директори јавних установа и предузећа требали би замрзнути своје евентуалне страначке функције до окончања мандата, како би се избјегли могући негативни притисци, и максимално искористили све вријеме и енергију за рјешавање проблема грађана. Град Требиње, у сарадњи са три највећа и најважнија предузећа – Електропривредом Републике Српске, Хидроелектранама на Требишњици и компанијом “Swisslion” – треба да створе основу која ће бити погон развоја не само Требиња, већ и источне Херцеговине.

У складу с генералном реорганизацијом, одређење Листе је:

- **Стварање пословног и предузетничког амбијента** у којем ће инвеститори осјетити компаративну предност улагања у Требиње, што ће се директно одразити на значајно већи број нових радних мјеста и смањење броја незапослених;
- **Рјешавање социјалних проблема:** запошљавање дјеце погинулих бораца, борацке популације, упошљавање бар једног члана из четворочланих породица у којима нико није запослен, као и рјешавање запослења особа с инвалидитетом и потешкоћама у развоју;
- **Посебна брига о младима:** ангажовање што већег броја младих и образованих људи на важнијим функцијама;
- **Мјере за повећање наталитета и природног прираштаја** како би се повећао број становника, зауставило исељавање и негативне демографске тенденције;
- **Реформа градске администрације** и оснивање Градског јавног предузећа Требиње;
- **Значајно инвестирање у туризам:** приходи од туризма до 2028. године морају бити значајно већи;
- **Развој градске инфраструктуре** са циљем територијалног ширења града у перспективи;
- **Чврста сарадња са дијаспором и инвеститорима из иностранства** који су поријеклом са простора Херцеговине;
- **Потпуна и безусловна деполитизација,** департизација и професионализација градске управе, јавних установа и јавних предузећа;
- **Истинска и стварна једнакост** свих грађана без обзира на страначку, националну или неку другу припадност, уз максималну сигурност свих;
- **Обнова и заштита историјских споменика и споменика културе** у граду и околини.

Рад цијеле градске администрације треба усмјерити на стварање амбијента за привлачење инвеститора и сарадњу са нашим људима у дијаспори. Потребно је обезбиједити посао и услове за нормалан живот, зауставити исељавање младих и створити услове за повратак студената и исељеника из дијаспоре, те привући имућне и образоване људе који можда немају директне везе са Херцеговином.

Град Требиње треба да буде мјесто угод-ног живљења и боравка, што је основни и најважнији циљ нове локалне управе у периоду од 2024. до 2028. године.

Требиње има бројне компаративне предности у односу на остале локалне заједнице и регије у Републици Српској. За врло кратко вријеме, источна Херцеговина и њен највећи центар Требиње, могли би постати мјесто угодног и пријатног живљења, што ће помоћи да се из једне од најсиромашнијих регија у Европи трансформишемо у динамичан и развијен крај.

Требиње је, нажалост, на маргини друштвених збивања и жртва транзиције, као и тешких догађаја из блиске прошлости и распада Југославије. Истински патриотизам се мјери односом према сиромашним, болесним, slabим и угњетаваним. Ако мудрим, поштеним и преданим радом изградимо друштво у којем неће бити гладних, понижених и угњетаваних и ако сви грађани буду осјећали сигурност и бригу заједнице која се труди да ријеши њихове егзистенцијалне проблеме, поставиће се чврсти темељи свим институцијама и неће бити бојазни за њихов опстанак.

Да би се успоставила што боља и непосреднија сарадња са грађанима, неопходно је унаприједити рад Канцеларије за грађане. Садашња ситуација је да та канцеларија не одговара на мејлове, а не може се добити ни телефонским позивом. Грађани ће моћи усмено или писмено подносити представке и жалбе због пропуста и нељубазности службеника, немогућности да остваре своја законом загарантована права, затим због мобинга на послу, тражења мита, неажурности и нељубазности чиновничког апарата. Све активности у вези с тим биће доступне и путем интернета.

Скупштина града Требиња, одмах по свом конституисању, мора усвојити сет кључних одлука које би Требиње учиниле привлачнијим за потенцијалне стране и домаће инвеститоре и погоднијим за будућа улагања. Са формирањем коалиционе већине у Скупштини активираће се и Савјет грађана, који ће дефинисати стратешке приоритете за развој града. Свака мјесна заједница, у складу са својом

величином, делегираће своје представнике након избора, чиме ће се значајно унаприједити сарадња између грађана и градске власти.

Град Требиње треба да размотри оснивање **Јавног градског предузећа Требиње**, које би обједињавало организационе јединице и бавило се различитим дјелатностима. Фузијом ових јединица могла би се смањити прегломазна администрација и елиминисати непотребни директори, правници и шефови, чија су радна мјеста често била измишљена, како би се задовољили партијски интереси и функције за коалиционе партнере. Један од важнијих задатака је прерасподјела радне снаге у локалној управи како би се она најефикасније користила. Очигледно је да постоји велики вишак запослених у градској администрацији, те постоји опасност од обавезе отпуштања радника у складу са Законом о локалној самоуправи. Нико ко је одговоран не смије остати без посла, и обавеза нове администрације је да нађе рјешења за овај проблем. Већ 2025. године треба донијети одлуку о унутрашњој систематизацији и прерасподјели радних мјеста, којом би се одређен број запослених премјестио на позиције где би могао имати већи и ефикаснији учинак.

Корист од новооснованог Јавног градског предузећа биће вишеструка. Са једне стране, отворила би се нова радна мјеста и запослили радници, смањиле би се цијене радова и услуга, а потреба за ангажовањем приватних фирми за градске послове би се смањила. Циљ оснивања и рада Јавног градског предузећа Требиње је реформа функционисања, унапређење услуга и рада администрације.

На чело Јавног градског предузећа, Скупштина града именovala би особе које на конкурс предложе и образложе најбољи програм рада и функционисања предузећа. Унутар Јавног градског предузећа био би запослен минималан број административних радника јер би функционисање предузећа било централизовано, ефикасно и упрошћено. Радна мјеста би била систематизована тако да буду одржива и имала сигурне и стабилне изворе финансирања. Уколико пословање

буде негативно и ако се не испуни предложени план и програм рада, директор ће бити разријешен, а Скупштина града именовати новог. Нико не би имао могућност да се сакрије и покуша заштитити иза партијских и других интереса. На овај начин и руководство и запослени би се мотивисали да раде што боље и ефикасније, јер би им радно мјесто и висина примања зависили од њиховог учинка. Тамо гдје постоји узајамни интерес и могућности за успјешну сарадњу, може се успоставити приватно-јавно партнерство између Јавног градског предузећа Требиње и приватних предузећа.

Јавно градско предузеће Требиње требало би да има јасну унутрашњу организацију, која би с циљем постизања што ефикаснијег рада била подијељена на више области – дјелатности. Ова подјела допринијела би транспарентнијем праћењу новчаних токова и бољем функционисању предузећа, те отварању реалних и одрживих радних мјеста.

У оквиру комуналне дјелатности формирале би се следеће организационе јединице:

Градска чистоћа

Градска чистоћа бавила би се прикупљањем и одвозом смећа, као и управљањем градском депонијом на Ободини. Процес рециклаже отпада веома је развијен у Европској унији, док се код нас значајан дио отпада не рециклира. Временом би Јавно предузеће Градска депонија, преко ИПА пројеката, аплицирало за реализацију пројекта рециклажног центра у Требињу, што би подразумевало и набавку нових контејнера за раздвајање и сортирање смећа у самом граду. Рециклажни центар би запослио одређен број радника, а поред тога подигао би еколошку свијест код грађана. За упоредбу, у СР Њемачкој се 99% отпада рециклира и прерађује, док у РС и БиХ тај проценат износи само 1%.

Градско гробље

Градско гробље бавило би се уређењем и одржавањем градских гробаља у Подгивљу и Бањевцима. Иако цијене гробница

могу бити високе, грађанима није познато како функционише градско гробље, колики су приходи од продаје гробних мјеста и изнајмљивања градске капеле. Потребно је увести ред у ову област, омогућити транспарентно управљање средствима, унаприједити услуге и уредити ново градско гробље. На новом гробљу у Бањевцима неопходно је изградити стазе између споменика, те засадити дрвеће, алеје и зелене површине.

Градско зеленило

Градско зеленило бавило би се уређењем и одржавањем градског парка, зелених површина, булевара и градске пијаце, те би имало свој расадник. У сарадњи са домаћим произвођачима цвијећа, расада и зелених биљака, расадник би производио саднице и цвијеће за украшавање града и свих насеља. Такође, у сарадњи са Центром за управљање кршом, требало би израдити план и динамику пошумљавања голети око Требиња, укључујући Петрињу, Голо Брдо, Кличање и Хумце. Пошумљавање и озелењавање ових подручја позитивно би утицало на микро-климу, смањење врућина и здравље грађана. Иако је то дуг процес, он је изузетно важан за Требиње.

Већ годинама се за одржавање зелених површина у граду издваја између 1.200.000 и 2.000.000 КМ годишње, што су значајна средства за град од 30.000 становника, а сигурно је да би се могле постићи значајне уштеде. Ако Требиње жели постати туристички центар, мора имати уређене све зелене површине у граду. Неопходно је разноврсним цвијећем засадити не само центар града, већ и кружне токове на уласцима у град, булевар од старе аутобуске станице до јужне капије, алеју дуж Никшићког пута (познатијег као "Горички правац"), као и зелене површине око зграда у насељима широм града.

У Грађевинској дјелатности Јавног градског предузећа Требиње формирала би се организациона јединица:

Требиње стан

Процес организовања Заједнице етажних власника у Требињу, као и у другим дијеловима Републике Српске, иде веома споро и тешко. Многе зграде, посебно оне старије направљене прије рата, показују примјере нефункционисања и лошег рада. Изузетак су зграде на Ложиони, изнад “Маркана”, које одликују лијепе фасаде и уређеност и као такве могле би служити за примјер другим зградама. Градска управа треба да ријеши проблеме функционисања и рада Заједнице етажних власника и да обезбједи учешће свих станара у финансирању активности које су неопходне за нормалан боравак и живот у стамбеним зградама.

“Требиње стан” и Заједнице етажних власника би прикупљали новац за плаћање комуналних услуга и одржавање стамбених објеката, укључујући одржавање хаустора и слично. “Требиње стан” би упослио раднике који би били ангажовани на одржавању стамбених зграда и улаза, поправци лифтова, инсталацији централног гријања и уређењу околиша. Посебан дио “Требиње стана” окупио би искусне раднике за уређење фасада. У циљу побољшања изгледа града и утиска који остаје на госте и туристе, град Требиње би са станарима суфинансирао поправке фасада.

У Саобраћајној дјелатности Јавног градског предузећа Требиње постојале би слjedeће организационе јединице:

Паркинг сервис

Паркинг сервис би се бавио наплатом паркирања и за аутобусе који организовано доводе туристе у Требиње, за које би се обезбједио посебан паркинг. Потребно је размотрити цијене паркинга у граду јер су тренутно највише у региону, што негативно утиче на грађане и одбија госте и туристе.

Листа ће прије свега укинути наплату паркинга станарима у давно изграђеним зградама тако што ће станари пријављивати регистрске бројеве својих аутомобила у Паркинг сервис и на тај начин ће бити ослобођени плаћања. Са друге стране, свако ко није становник зграде

биће обавезан да плаћа прописану цијену.

Цијене на осталим паркинг мјестима биће смањене на пристојан ниво, тако да већина неће имати потребу да се сналази и паркира на недозвољеним мјестима. Два затворена паркинг простора неће наплаћивати паркинг од 21.00 до 07.00 часова ујутро, а биће постављене рампе за контролу.

Блокирање аутомобила канцом неће се користити за возила са таблицама Републике Србије због значајне финансијске помоћи граду од братске државе.

Паркинг за бицикла је неопходан за туристички град из разлога што многи туристи користе бицикла за обилазак. На више локација у самом граду и другим туристички атрактивним дестинацијама, треба поставити мале металне паркинге за бицикла како би и домаћи бициклисти, као и гости и туристи, могли безбједно оставити своја бицикла.

Градски превоз Требиње

Умјесто досадашње праксе плаћања субвенција приватним превозницима, град Требиње треба размотрити идеју да се Град бави превозом путника у приградском саобраћају. Град би извршио набавку неколико малих минибусева који имају од 9 до 20 сједишта и који би служили за редовне линије и превоз путника до приградских насеља, али и свакодневне линије које би повезале удаљена села са градом. Са циљем оживљавања руралних подручја и повратка људи на село, град Требиње би субвенционисао превоз грађана и свакодневне линије из Требиња до Јазине, Љубомира, Поповог поља, Требињске шуме, Зубаца, Хума и Иванице. Због малог броја становника, на почетку ове линије до удаљених дијелова града Требиња вјероватно не би биле економски исплативе и самоодрживе, али град из буџета мора субвенционисати овај превоз како би се омогућило и људима који живе у Требињу да свакодневно могу отићи до родног села и бавити се пољопривредом. Градски превоз могао би по моделу приватно-јавног партнерства остварити и одређен вид сарадње са осталим приватним превозницима из Требиња и Херцеговине, те ширењем активности кон-

курисати за добијање линија у редовном саобраћају. Уз помоћ града, помогао би се превоз спортских екипа из Требиња на републичка и регионална такмичења.

Путеви Требиње

Група инжењера и стручњака треба да размотри оправданост идеје о оснивању Јавног градског предузећа “Требиње путеви” малих капацитета, које би се бавило одржавањем локалних и сеоских путева, те асфалтирањем и уређењем градских улица у насељима. Тренутно, “Херцеговина путеви” имају монопол који злоупотребљава високим цијенама и лошим квалитетом радова, добрим дијелом сноси одговорност за ужасно стање саобраћајне мреже у Херцеговини.

Цијене уградње асфалта у Требињу и Херцеговини су изузетно високе, што потврђује чињеница да приликом реконструкције и пресвлачења пута Гацко–Невесине није кориштен асфалт “Херцеговина путева” и “Невесине путева”. Средствима из буџета, кроз неколико година, обезбиједиће се средства за завршетак уређења и асфалтирања свих градских улица на подручју Требиња по нижим цијенама и са бољим квалитетом радова.

Након што смо се изборили за реконструкцију пута до Љубиња из Требиња, те до Жегуље и неких других дионица, треба наставити притисак на Владу како би се прекинуо маћехински однос према нашем региону. Херцеговина не може бити “слијепо цријево”; без добре мреже путева нема развоја туризма и привреде.

У наредне четири године, тежња је да свако село у коме постоји интерес у Општини Требиње буде инфраструктурно обезбијеђено са асфалтним путем, квалитетном електричном енергијом и прикључком за воду (пијаћу или техничку).

Туристичка дјелатност Градског јавног предузећа Требиње турист

Требиње турист бавио би се туризмом, привлачењем гостију, организацијом и учествовањем на сајмовима, те промо-

цијом града. Требиње је познато по Јовану Дучићу, па би Град требало да изгради “Дучића кућу”, која би представљала репрезентативну грађевину за наш Град и била посвећена највећем требињцу. Уз Музеј Херцеговине, сакупили би се експонати и предмети везани за великог пјесника и дипломату, који је значајно задужио и промовисао родни град.

Требиње и Херцеговина имају веома бурну и садржајну прошлост, па је важно искористити ту предност и заоставштину како би се представила гостима и туристима и обезбиједио богат садржај за вишедневни боравак. Град мора у буџету планирати и обезбиједити средства за завршетак и потпуну реконструкцију Старог града, градских улица, путева, као и завршетак западне обилазнице од Града сунца до Дужи. Такође, потребно је уредити фасаде на старим зградама, фарбати ограде, уређивати цвијећњаке око стамбених зграда у свим насељима, прилазе стамбеним зградама у градским и приградским насељима, поправити аустријске путеве и стазе на излетиштима око Требиња, итд.

Градска управа ће, у сарадњи с омладинским невладиним организацијама, организовати еколошке акције, укључујући пошумљавање околних узвишења око града, чишћење смећа, уређење корита ријеке Требишњице и Горичког језера, као и уређење насеља Крш. Постоји могућност изградње парка на Отоци, на простору бившег воћњака “Агрокопа” између базена, мотела “Аћимовић” и пута који повезује Ложиону са обилазницом, као и измјештање старог моста из Горичког језера. Такође, парк и зелена површина могу се уредити и у Горици, на простору од школе до жељезничког моста и ријеке Требишњице.

Изградња пјешачке стазе од кружног тока код Мандићеве пумпе, преко Гељева моста (старом трасом пруге) до Алексине Међе, затим поред разводног постројења до насеља Црнац, као и изградња игралишта и спортских терена у Петровом пољу за младе из овог насеља, значајно би допринијела туристичкој понуди и побољшала повезаност насеља са центром града.

3.2. Буџет

Грађани Требиња имају право на учешће у креирању буџета и увид у трошење буџетских средстава јер су то средства грађана. Дуго је буџет Града био подређен политици и превасходно имао за циљ да задовољи политичке апетите и учврсти моћ партије на власти. Буџет је јавни документ који се тиче сваког грађанина јер сваки грађанин појединачно доприноси пуњењу буџета и природно је да очекује повратну корист.

Садашње представљање буџета грађанима делује одбојно због својих ставки и цифара, без довољне дубине која би привукла интересовање грађана за учешће у јавним расправама о буџету. Умјесто да се расправља о изградњи инфраструктуре, расправа се често своди само на величину износа предвиђеног за те сврхе. Грађанима, на примјер, није занимљиво да ли ће се за асфалтирање издвојити милион или милион и по марака, али их занима које улице ће бити асфалтиране у њиховом крају и широм територије Требиња. Тек када буџет буде представљен на овај начин, грађани ће бити мотивисани да учествују у креирању и контроли извршења буџета, односно контроли трошења буџетског новца.

Буџет који нема значајну развојну компоненту и који је прије свега потрошачки, усмјерен на плате градске администрације и друге потребе, одраз је лоше организације градске администрације. Грађани треба да одређују приоритете које треба да обухвати сваки развојни буџет, а не да то чине појединци политички предвиђени у њихово име. Капиталне инвестиције морају имати велику подршку грађана као пореских обвезника. Укратко, буџет треба приближити грађанима како би могли да учествују у његовом креирању и контроли извршења, што тренутно није случај.

Залагаћемо се за потпуну транспарентност креирања буџета, а посебно транспарентност његовог извршења.

У овом тренутку, без планираног смањења трошкова администрације у наредном четворогодишњем периоду, могу се очекивати значајна средства за развој, капитална улагања и инвестиције.

Поред ових изворних прихода, град Требиње би могао рачунати и на значајније приходе од Владе Републике Српске, која би требала да посвети већу пажњу најсиромашнијој регији у ентитету и држави. Такође, потребно је рачунати на средства Савјета министара БиХ, ИПА фондова, као и подршку међународне заједнице и других институција. Овај новац представља добар основ и сасвим довољан финансијски оквир за спровођење развојних пројеката и програма развоја града Требиња у периоду од 2024. до 2028. године.

Потраживања Града представљају велики проблем. На крају 2022. године, Град је имао потраживања од 5.123.438 КМ, док је на крају 2023. године потраживао 9.642.339 КМ, што представља повећање од 88%. Ово није мали проценат. Град неефикасно наплаћује своја потраживања из непознатих разлога.

3.3. Политика смањења незапослености

Старијим суграђанима је познато да се у бившој СФРЈ запошљавало корупцијом, што се тада звало запошљавање преко везе. Запошљавало се преко родбинских, кумовских, пријатељских, завичајних и других веза, као и давањем мита. Међутим, у вријеме развоја и значајних инвестиција могло се доћи до радног мјеста без корупције, те није било нужно бити члан Савеза комуниста. Од доласка СНСД-а на власт 2006. године, запошљавање у јавном сектору (Електропривреда, ХЕТ, Електро-Херцеговина, Водовод, администрација и сл.) могуће је готово искључиво преко припадности некој од владајућих политичких странака. Чак и ако се неко запосли корупцијом која је владала у СФРЈ, формално се мора учланити у неку од владајућих странака. То је разлог што у странкама постоје особе које уопште не занима политика и што смо међу лидерима у Европи по проценту становништва укљученог у политичке странке. Они који се запосле преко странке морају на свом радном мјесту и у свом окружењу прикупљати сигурне гласове и учествовати на митинзима СНСД-а широм Републике

Српске, као и на бескорисним скуповима типа “Граница постоји”.

Образовање, радне навике и способности, нажалост, скоро да су небитне јер неће омогућити добијање посла у јавном сектору. Оваква досадашња пракса запошљавања довела нас је у тешку ситуацију у привреди и другим сегментима друштва јер људи који добију посао преко “везе” најчешће немају ни минимум одговорности, нису довољно квалификовани и стручни за посао и нису мотивисани да га раде како треба. Они који су их поставили не страхују од казне и одговорности. Оваква дугогодишња пракса дубоко раслојава друштво на узак круг привилегованих грађана и широку масу људи који немају ни основне услове за пристојан живот. Непотизам и страначко запошљавање морају се потпуно елиминисати, ружне навике из прошлости морају се прекинути, а сви грађани морају бити равноправни.

Град мора израдити социјалну карту становништва и издвојити категорије које ће имати приоритет приликом запошљавања, а то су, прије свега:

- сви демобилисани борци Отаџбинског рата, дјеца погинулих бораца и ратни војни инвалиди који нису тренутно запослени. Нажалост, демобилисани борци који немају одговарајући посао сад имају већ више од 50 година живота.
- породице са четири и више чланова у којима нико не ради, а имају радно способне чланове домаћинства;
- породице са четворо и више дјеце у којима један или оба родитеља нису запослена;
- особе са инвалидитетом или потешкоћама у развоју.

Ове особе, у сарадњи са Заводом за запошљавање, требало би да доставе податке о образовању и радном искуству, те да буду приоритет при запошљавању у јавном сектору. Вријеме је тешко и грађани морају бити свјесни да не могу сви имати посао у администрацији. Неопходан је велики напор цијелог друштва како би се направио искорак у смањењу велике незапослености и праведније распоредиле ресурси, тако да у неким поро-

дицама не буде запослено свих пет или више чланова у јавном сектору, док многе вишечлане породице годинама немају ниједног запосленог члана и сигуран извор прихода. Власт СНСД-а је довела јавни сектор на ниске гране, тако да запошљавање у њему више није атрактивно и не нуди социјалну сигурност.

3.4. Пољопривреда

Попово поље, Требињско поље и Петрово поље су једина крашка поља са измијењеном медитеранском климом у Републици Српској. Плодно земљиште, могућност наводњавања и пријатна клима пружају идеалне услове за то да југ Херцеговине постане познат по производњи квалитетне хране. Власт је злоупотребила идеју о оснивању Фонда за развој села, или Аграрног фонда, како су га назвали. Неопходно је из темеља промијенити начин функционисања Аграрног фонда тако да његова сврха не буде само прикупљање гласова пољопривредника и злоупотребе, већ истинска обнова села и повећање пољопривредне производње. Ненормално је да Аграрни фонд годишње троши 1.948.325 КМ, од чега скоро 45% средстава одлази на плате, а нешто више од 10% на помоћ пољопривредницима.

Потребно је промовисати производњу агрума, смокава, шипака, маслина и сличних култура које су карактеристичне за медитеранску климу, а које не могу успијевати у другим дијеловима Републике Српске и Босне и Херцеговине. Компанија “Swisslion”, као велики произвођач хране, сигурно има потребе за већим количинама воћа које би се прерађивале у њиховим погонима. Аграрни фонд би могао бити посредник у осигуравању гарантованог и сигурног откупа производа, што би помогло пољопривредницима да покрену већу производњу.

Велика је штета што су од Требиња градске власти удаљиле Родољуба Драшковића, највећег и најважнијег инвеститора, а ми ћемо урадити све што је у нашој моћи да га вратимо. Велики број сунчаних дана, као и могућност наводњавања површина, погодује развоју пластеничке и стакленичке производње здраве хране

током цијеле године. Треба наћи начин да се пољопривредници у Петровом, Требињском и Поповом пољу подстакну и мотивишу да подижу пластенике и стакленике, те повећају производњу поврћа, као што се то ради у долини Неретве која има сличну климу. Врло је важно обезбиједити тржиште и пласман производа, а Аграрни фонд би могао бити посредник у договорима између великих трговачких ланаца који раде у Требињу и пољопривредника.

3.5. Популациона политика и однос према старим лицима

Требиње и цијела источна Херцеговина већ годинама се суочавају са негативним природним прираштајем. Нажалост, број умрлих лица значајно премашује број новорођене дјеце. Због манипулација СНСД-а, бирачки спискови не одражавају реалну ситуацију, а број бирача је значајно повећан од протеклих избора 2022. године, за око 5%. Уз то, примјетно је и иселавање становништва, прије свега младих. Упркос томе што се у ратном и послеријатном периоду у град доселио велики број људи из ратом захваћених подручја, сви показатељи указују да је данас у Требињу знатно мање становника него по попису становништва из 1991. године.

Старосна структура становништва је такође неповољна, са све већим бројем пензионера, док се број ученика и студената из године у годину смањује. Због тога, град треба да посвети велику пажњу популационој политици. Дobar примјер су били резултати рада Фондације “Свети Вукашин”, која је постигла завидне резултате. Градски вртићи требало би да раде дјелимично и у другој смјени како би запослени родитељи могли да оставе дјецу на сигурном док су они на послу. Рационалним трошењем, уштедама на свим нивоима и праведнијом расподјелом средстава у буџету, треба обезбиједити средства тако да свака незапослена мајка из неимућне породице, која има четворо или више малољетне дјеце, сваког мјесеца добија минималну плату све док не добије сталан посао. Уштедама у буџету

створићемо могућност да се досадашње накнаде за новорођенчад удуплају. Однос послодаваца према трудницама и мајкама биће под посебном пажњом инспекције рада.

Увешћемо субвенционисање цијена комуналних услуга за социјално угрожене вишечлане породице. Субвенционисаћемо превоз ученика основних и средњих школа, који путују у школу из удаљенијих крајева Града.

Удружење родитеља са проблемом стерилитета “Бебе” је у кратком року постигло завидне резултате, па ће у наредном периоду сигурно имати већу финансијску подршку и помоћ локалних власти.

Град мора обезбиједити средства за нормалан рад Народне кухиње, која ће служити свим грађанима у стању социјалне потребе, тако да у Требињу нико не смије бити гладан и без основних средстава за живот. Центар за социјални рад ће добити задатак да сваке године ажурира и контролише израђену социјалну карту становништва, те утврди тачан број особа које немају ни минимум средстава за живот достојан човјека. Народна кухиња ће добити знатно већа средства како би могла да пружи оброке већем броју корисника.

Лош положај многих пензионера и старих особа је свима познат. Њихово Удружење пензионера, уз бригу о борцима и инвалидима, има стратешки значај за град и у наредном периоду ће морати из буџета добити значајнија средства за побољшање њиховог положаја. Пензионери су нажалост подијељени, као и цијели град, са свим удружењима, клубовима, па чак и породицама, како би моћници лакше владали. Одмах након промјене власти, мора се престати финансирати “Лукино” удружење из буџета и укинути га јер власт оснивањем више различитих удружења пензионера, бораца, гуслара и спортиста жели да подијели, завади и контролише све структуре становништва.

Јединствено удружење пензионера у Требињу треба да има подршку локалне администрације и добије значајнија средства за своје пројекте из буџета. Из тих средстава требало би давати помоћ пен-

зионерима који имају минималне пензије и који су у стању социјалне потребе, као и организовати бесплатне излетничке туре и путовања до околних манастира. Друштво мора показати најстаријим да се о њима води рачуна, да нису заборављени и препуштени сами себи.

Преиспитаћемо и унаприједити функционисање продавнице за пензионере, као и система повлаштених картица. Омогућићемо субвенције за бањска лјечилишта за пензионере са примањима испод 450 КМ.

3.6. Однос према борачкој популацији

Иако многи имају пуна уста заштите права демобилисаних бораца, који су најзаслужнији за стварање Републике Српске, нажалост, бројни су примјери маћехинског односа према овој популацији. Запошљавање и напредовање дезертера, који су напустили Требиње 1991. и 1992. године, а након рата се вратили са новцима и “купили” радна мјеста у ХЕТ-у и другим јавним предузећима и администрацији, представља посебан проблем.

Прије свега, потребно је увести ред у организације које се баве проблематиком бораčkih категорија. Од рата до данас умрло је 2.500 бораца, а на списку их имамо више него што их је било у рату. Постоје буџетска средства која се могу издвојити за бораčke додатке и остале потребе демобилисаних бораца, али дио тих средстава сада узимају и лажни борци. Тај проблем се може ријешити само измјеном одговарајућих закона на нивоу Републике Српске, уз учешће локалних организација проистеклих из отаџбинског рата и свих истинских бораца појединачно.

Једино рјешење у складу са данашњим развојем информатике је да се направи електронски Јавни регистар бораца (у даљем тексту Регистар) за све који желе да користе бораčke додатке и друге бенефиције проистекле из борачког статуса. За упис у Регистар потребно је предати писмену сагласност о објави потребних личних података и ратног пута бораца који се желе уписати. У Федерацији БиХ

већ је могуће, уносом имена и презимена, на Интернету утврдити да ли је неко био борац. Сматрамо да треба креирати Регистар тако што ће бити укључени и подаци о ратном путу, односно јединицама у којима је борац био припадник, те да постоји могућност експорта података у лако доступне табеларне приказе.

Неоправдан је страх бораца да ће због јавног Регистра имати проблема на преласку граница или због рада, на примјер, у Дубровнику. Искуства показују да вас борци с друге стране више цијене ако сте учествовали у рату него ако сте дезертирали. Они који су чинили ратне злочине и нечасне ствари и нису поносни на свој ратни пут не би ни требали да се пријављују у Регистар. Након објаве Регистра, сви борци могли би провјерити да ли у својој јединици имају уљезе који нису проводили тешке ратне дане са њима. Ту не треба да постоји лажна солидарност због сјећања на погинуле и тешко рањене саборце.

Да би се избјегло лажно пријављивање у Регистар, треба увести члан закона у кривични законик Републике Српске којим би била запријеђена затворска казна, у Федерацији БиХ то је двије године.

Због постојања имућних и ситуираних бораца, треба омогућити да се такви одрекну дијела својих припадности у корист бораца којима су та средства далеко потребнија.

То би се радило једном годишње и постојао би јавни Регистар таквих бораца. Сви који би били унесени у Регистар имали би савремене бораčke картице са фотографијом које би служиле за идентификацију код избора у борачким организацијама.

Изборе бораčkih представника по мјесним заједницама треба организовати као локалне изборе: поставити кутије, бирачке одборе и све обавити у једном дану. Оваквим начином избора спријечили бисмо досадашње малверзације гдје су исти људи гласали у више МЗ, а јавни Регистар бораца би спријечио учествовање лажних бораца на изборима. На изборе би борци излазили са борачком картицом на којој би стајали подаци о учешћу у рату, категорији бораца и тачној

адреси мјеста пребивалишта. Овим начином одржавања избора за представнике бораца могао би се објединити са избором представника МЗ, што би довело до смањења трошкова и избјегавања додатних трошкова.

Незапослени борци, инвалиди и дјеца погинулих бораца треба да имају јефтиније мјесечне паркинг карте и јавни превоз. За оне који немају ријешено стамбено питање, треба омогућити повољности код издавања грађевинских дозвола. На адекватан начин треба ријешити стамбено питање за РВИ од четврте категорије па надаље. Листа у својим редовима нема дезертере, нити ће их икада имати. Нећемо дозволити да дезертери сједе у директорским фотељама док борци живе на рубу егзистенције. Наш циљ је да вратимо достојанство породицама погинулих бораца и борцима који су у социјалној потреби.

3.7. Здравство

Политику треба потпуно искључити из здравства, а ниједан лекар не смије бити уцјењиван партијском припадношћу да би добио специјализацију. Морамо зауставити одлазак добрих лекара јер је потребно много година и велика финансијска средства да би се формирао квалификован лекар специјалиста. Локална власт треба да контролише рад Дома здравља, али стручњаци из ове области морају да развију програм побољшања и унапређења здравствене заштите становништва. Локалне власти ће помоћи у обуци и специјализацији младих лекара. Град мора наставити и побољшати обезбјеђење средстава за превоз тешко обољелих пацијената из Требиња у веће здравствене установе у Републици Српској, Србији и Црној Гори.

3.8. Омладинска политика и однос према младима

Добар дио младих у Требињу је у тешком положају. Нажалост, све је више оних који одлазе из града и регије јер овдје не могу наћи посао и не виде перспективу. Због тога је рјешавању питања

младих потребно посветити посебну пажњу и постепено вршити смјену генерација. Младима треба пружити шансу да покажу своје способности и дођу до изражаја. Листа ће настојати да прекине праксу по којој једна особа има више прихода у јавним предузећима и управним одборима. У граду има доста младих и способних људи којима треба указати повјерење да преузму одговорна радна мјеста.

Средства у буџету намијењена младима биће повећана, али ће бити прекинута пракса финансирања скупочјених фиктивних пројеката по партијској линији, који немају резултата и оправдања. Финансираће се искључиво конкретни пројекти који ће помоћи у рјешавању одређених друштвених проблема (помоћ старим, усамљеним, болесним, уређење околине и сл.), а средства ће се уплаћивати по етапама тек када се покажу резултати рада и активности. Посебну пажњу треба посветити дјечи и студентима незапослених родитеља кроз разне врсте стимулација.

Од виталног значаја је повратак високообразованих појединаца који раде у иностранству и чије знање и искуство могу немјерљиво допринијети развоју града и регије.

Увешћемо олакшице и подршку предузетништву младих како бисмо их задржали у граду.

3.9. ИПА пројекти, прекогранична сарадња и коришћење предприступних фондова

Политика СНСД-а води нас у изолацију, а Требиње је пропустило прилику да добије значајна средства од европских ИПА предприступних фондова, иако има предност што се налази на тремећи између БиХ, Црне Горе и Хрватске, те на граници између Републике Српске и Федерације БиХ. Овакав повољан положај пружа могућности за трговинску размјену и развој туризма, али у протеклом периоду нису искориштене све могућности. Као град који се налази на граници Европске уније, Требиње има велики потенцијал за

пројекте прекограничне сарадње. Донекле је поражавајуће што мала општина Равно, са само пар стотина становника, у протеклом периоду добила више средстава од Требиња, што је последица лоше управе и неефикасног рада наше администрације. У протекле четири године слабо је кориштена могућност аплицирања на ИПА фондове Европске уније, чиме је пропуштена велика шанса за обезбјеђење бесповратних средстава. То морамо промијенити у наредне четири године.

Увјерени смо да је простор на тремеђи и граници Европске уније веома атрактиван и да би квалитетни пројекти добили значајну материјалну подршку из ИПА фондова. Планински масив Орјен, који се налази у непосредном залеђу Медитерана, изузетно је атрактиван не само као излетиште за богате приморце, већ и као инвестициона прилика за развој озбиљне туристичке и угоститељске дјелатности.

3.10. Развој туризма, промоција Требиња

Када смо прије 12 година указивали на могућност значајног повећања туристичког развоја, привлачења гостију и освајања дијела туристичког тржишта од Дубровника јефтинијом, али квалитетном понудом, наилазили смо на опречне реакције. Вријеме је показало да је та визија била изванредна. У туризму су направљени први важни кораци, а сада је кључно фокусирати се на саобраћајно повезивање, уређење града, очување и валоризацију културно-историјског наслеђа и бурне прошлости. Из године у годину, треба подизати ниво услуга, пратити стандарде и ићи у корак с развојем, као што су то чинили Дубровник и други туристички центри из региона.

Важно је основати Кућу архитектуре Требиње. Ово би била организација у којој би се окупљали архитекте, урбанисти, пејзажни инжењери, грађевински инжењери и други стручњаци. Циљ ове установе био би да окупи стручњаке који би својим активним учешћем, идејама и мишљењима помогли да се град и шире подручје развијају на адекватан начин. У неким западним земљама постао је тренд

да локална управа блиско сарађује са оваквим струковним удружењем које има савјетодавну улогу и помаже градским властима у доношењу одлука и смјерница за развој, као и у регулисању начина, форме и естетике уређења фасада унутар градског језгра. Кућа архитектуре би организовала презентације радова архитектата, њихових дјела и рјешења, као и радионице за различите узрасте с циљем да се код младих прошири свијест о важности архитектуре. Градска управа би обезбиједила просторије и скромна средства из буџета за нормално функционисање ове установе, док би Кућа архитектуре предложила идеје и рјешења за уређење и развој града, те рад на пројекту проширења броја споменика на Привременој листи националних споменика БиХ. Град Требиње тренутно има 88 споменика културе на тој листи.

Умјесто хаотичне употребе разних боја приликом изградње и уређења стамбених објеката, неопходно је прецизно дефинисати које нијансе пастелних боја могу да се користе. Треба јасно одредити која боја или нијанса фасаде може да се користи и на којој локацији у Требињу.

Конгресни туризам је такође недовољно искориштен, јер је Требиње један од атрактивнијих градова за организовање разних семинара и конференција, не само у Републици Српској, већ и у цијелој Босни и Херцеговини. За развој конгресног туризма прије свега је неопходна приватна иницијатива и прилагођавање хотелских капацитета овој грани туризма. Међутим, Туристичка заједница мора активно помагати у промоцији и усклађивању рада хотелско-угоститељских предузећа.

Спортски туризам такође има велики потенцијал. Медитеранска клима, благе зиме без снијега и ниских температура, као и хотелски капацитети, спортски терени и добар географски положај стварају повољне услове за развој спортског туризма. Треба се фокусирати на организовање зимских припрема спортских екипа из региона. Потребно је изградити и уредити нове стазе за трчање, те искористити потенцијале Парка природе Орјен. Поред тога, предуслов за ово је да се пут

до Убала прошири на двије траке, за шта већ постоји пројектна документација.

Постоје и значајни потенцијали за развој здравственог туризма, као и за организовање сајамских манифестација и конгреса. Од велике важности за развој и промоцију туризма је да се осмисли што више активности и стави у туристичку функцију што већи број објеката. Тако ће туристи имати довољно садржаја за вишедневни боравак у Требињу, а не да се све атрактивне локације обиђу у необично кратком року.

3.11. Коришћење хидропотенцијала Требишњице, Горичког и дијела Билећког језера, стратешка сарадња Града и ХЕТ-а

Листа се не залаже за садашњу политику да се цијене електричне енергије користе у предизборне сврхе и да цијену у стварности одређује један политичар, а формално Регулаторна комисија за енергетику. То на кратке стазе не доноси режиму толики број гласова, колико на дуги рок угрожава електроенергетске производне и дистрибутивне капацитете Херцеговине, а тиме и цијелу Херцеговину. Оваквом политиком цијена електричне енергије највише се помажу најбогатији купци који имају по неколико стамбених јединица или пословних објеката. Нижа цијена треба да буде само за оне који умјерено троше, а за социјално угрожена домаћинства преко института енергетски заштићеног купца цијена треба бити дотирана, али не од Електропривреде. Међутим енергетски заштићеног купца власт није увела због неспособности или нерада.

Хидроелектране на Требишњици представљају стратешко и најважније јавно предузеће, не само у Требињу, већ и у цијелој источној Херцеговини. У прошлој години, ово предузеће је производњом електричне енергије остварило приход од 90.781.912 КМ, од чега је добит износила 25.231.741 КМ. За убрзан развој Требиња и регије, неопходна је добра сарадња и координација између градске

администрације и ХЕТ-а, без обзира на то ко чини локалну и републичку власт. ХЕТ је увијек био мотор који је покретао развој града и регије, и тако треба да остане и у наредном периоду.

Досадашња власт се није довољно ангажовала да ХЕТ наплати своја потраживања од Хрватске електропривреде. Тиме је пропуштено да се на основу концесионих накнада буџету Града Требиња, према процјени из ХЕТ-а, дозначи више од 20 милиона марака. Да је то урађено не би се морали преко ноћи дизати кредити за инвестиције.

До сада нису довољно искориштени сви потенцијали ријеке Требишњице и вјештачких језера која се налазе у близини Требиња. Поред разматрања изградње хендека око Старог града, могуће је заједничка реализација изградње пјешачке и бициклистичке стазе од Брегова до Дражин Дола и манастира Тврдош.

Урбанисти, грађевински инжењери и архитекте требали би израдити План уређења језера у складу са Просторним планом Града и истражити све могућности у вези са купањем, риболовом и евентуалном изградњом викенд насеља, при том поштујући еколошке стандарде.

ХЕТ и компанија “Swisslion”, уз Електропривреду Републике Српске, требали би бити кључни партнери града Требиња у капиталним развојним пројектима уређења Требиња и источне Херцеговине.

3.12. Уређење саобраћаја

У граду Требињу, посебно током лета и у вријеме саобраћајних гужви, уочени су велики застоји у саобраћају. Видљиво је да садашња градска саобраћајна инфраструктура не може у потпуности задовољити потребе грађана док се теретни саобраћај не измјести из града. Неопходно је ангажовати саобраћајне инжењере како би се извршила свеобухватна анализа саобраћаја у граду, идентификовали проблематични локалитети са саобраћајним гужвама, и пронашли модели за бољу регулацију и брже одвијање саобраћаја. Треба наставити са изградњом кружних токова на свим мјестима која ће одредити стручњаци. Такође, било би од великог

значаја за Требиње да се прошири тунел и жељезнички мост, те да се повеже насеље Тини са Горицом.

Због честих саобраћајних несрећа на Никшићком путу, затим на излазу из Требиња на југу код Гељева Моста, те западном уласку у град код сједишта бившег “Бутрекса”, као и на другим критичним тачкама, треба предузети неопходне мјере у сарадњи са ЈП Пuteви. Ове мјере треба да повећају безбједност, предуприједe саобраћајне незгоде и смање број повријеђених учесника у саобраћају. Треба размотрити могућност да се улица поред ријеке од одвајања Придворачког крака до Каменог моста подијели на двије траке, са физичком препреком између, изведеном помоћу естетски лијепих стубића. Трака до ријеке би била попложена пјешачка зона, уз постављање лијепих канделабера и цвијетњака. Друга трака би служила за нужни и спори аутомобилски саобраћај, те приступ до пословних простора и стамбених објеката у улици. Потпуно претварање двије улице у пјешачке зоне је немогуће јер би аутобуси изгубили приступ ХЕТ-у и Хотелу Леотар, што су њихова стечена права. Треба настојати очувати стечена права и свих осталих који су везани за наведени правац.

Размотрићемо могућност изградње безбједног пјешачког моста из насеља Растоци преко јаза ка Бреговачком базену.

Град треба да преиспита могућност изградње нових бициклистичких стаза, као и да размисли о идеји изнајмљивања бицикала за туристе, госте и грађане у сарадњи са неком локалном омладинском организацијом. У центру града треба поставити више металних паркинга за бициклисте на којима би могли безбједно оставити своја бицикла.

3.13. Култура, спорт и медији

Актуелна власт тврди да је Требиње град културе, али је упитно да ли су средства намијењена културним активностима кориштена на прави начин и с потпуном транспарентношћу. Из тог разлога ће Тим за ревизију извршити контролу досадашњег рада у овој области. Руководство овим важним сегментом друштвеног

живота биће повјерено интелектуалцима, умјетницима и универзитетским професорима који нису страначки ангажовани. Они који су обављали културни посао непрописно и мимо закона, биће искључени из даљег рада. Сви културни догађаји финансирани из градског гранта мораће имати писмено образложење, прецизну спецификацију трошкова и извјештај о постигнутим ефектима.

Велики културни догађаји попут фестивала и Дучићевог дана биће организовани на репрезентативном нивоу уз контролисано трошење средстава. Удружења и организације од виталног значаја за град, као што су Градско позориште, хор “Трибуниа”, КУД “Алат” и други, имаће већу подршку градске управе. Посебно ће бити важно успоставити бољу и конкретнију сарадњу између локалних власти и Академије ликовних умјетности. Један од планова је да град помогне у набавци материјала неопходног за рад Ликовне академије, док би студенти и професори Академије годишње израђивали споменике који би били постављени на адекватним локацијама у граду (нпр. у градском парку, испред Музеја, важнијих институција, на раскрсницама и кружним токовима). Овим приступом Требиње би добило споменике на које одавно чека, а град би постао културно богатији.

Град Требиње треба у наредном четворогодишњем периоду, уз подршку угледних историчара и интелектуалаца из Требиња и Херцеговине, да оживи спомену на угледне Требињце и Херцеговце о којима се данас мало говори, попут бана Петра Иванишевића, добротвора Луке Ћеловића Требињца, сликара Анастасија Поповића, Риста и Бете Вукановић, професора Новице Краљевића, Луке Вукаловића, Мелентија Перовића, Луке Петковића, Саве Владиславића и многих других који су својим дјелом и залагањем задужили генерације Херцеговаца.

Политика ће бити потпуно уклоњена из спорта, а у овој сфери неће бити мјеста за калкуланте који нису имали успјехе у спортској каријери и који рад у спортским клубовима користе за личне интересе и додатно богаћење. Стадион “Брекана” у Бреговима и други спортски

објекти увијек ће бити доступни младима без накнаде. Биће уложена средства у рад младих у ФК Леотар, који ће служити као база за све фудбалере из Херцеговине, с циљем да се ФК Леотар студиозним радом врати на стазе успеха.

Кошарка је традиционално веома популаран спорт у Требињу, а КК Леотар, и без значајне подршке градских власти, постиже добре резултате. Да су милиони марака уложени у ФК Леотар били уложени у КК Леотар, постоји велика могућност да би наши кошаркаши сада играли у регионалној АБА лиги, што би представљало одличну рекламу за наш град. Због тога би у наредном периоду требало више пажње посветити КК Леотар, враћати познате играче који су већ изградили каријере у великим клубовима и настојати освојити првенство и пласирати се у регионално такмичење.

Наши кошаркаши су досадашњим успјесима заслужили већу подршку од града Требиња, ХЕТ-а и Електропривреде. Људи који се налазе на одговорним функцијама у граду требали би постићи консензус и изградити пројекат који би, ослањајући се на домаће снаге и ангажовање неколико добрих појачања, у наредне двије до три године омогућио пласман и наступ Леотара у АБА лиги. На тај начин, мало Требиње би постало град на европској мапи, а овај успјех значајно би допринио промоцији града и популаризацији спорта. За то би било неопходно реконструисати и проширити дворану у Бреговима.

Подмлађивање кадрова у спорту и ангажовање млађих, успјешних и угледних спортиста, који би постепено преузели руковођење овом облашћу, сигурно би позитивно утицало на нове младе генерације и мотивисало их да се баве спортовима који су традиционално веома популарни у Требињу. Град Требиње треба да обезбиједи неопходна средства како би се поново активирао рад Школског спортског клуба у Требињу.

Градски медији морају да буду потпуно слободни и независни, ослобођени било каквог утицаја владајућих партија.

Главни уредници Центра за информисање и образовање (Радио Требиње,

Глас Требиња и интернет портал) морају бити нестраничке и потпуно независне личности. Радио Требиње треба потпуно да се ослободи утицаја владајуће странке постављањем непристрасне и нестраничке особе за директора и главног уредника. На тај начин ће постати истински објективан јавни сервис и чувар интереса јавности, а не интереса неке партије или политичара.

Листа ће се залагати за увођење дијалогске емисије једном седмично на Радио Требињу, у трајању од два сата, у којој ће првенствено бити позивани представници свих политичких субјеката заступљених у локалном парламенту. По потреби ће бити позивани и други гости који су релевантни за одређене теме.

Према нашим сазнањима, Град Требиње и актуелни градоначелник пребацили су огромна средства, као и опрему из Дома културе, за Херцег ТВ. Ово ће бити детаљно испитано. Херцег ТВ не смије бити партијска телевизија, као што је то тренутно случај, већ јавни сервис Херцеговине који ће промовисати регију, а не одређену особу или групу.

3.14. Сарадња са невладиним сектором

Одређени износ буџетских средстава издваја се за финансирање рада невладиних организација. Нажалост, у посљедњих десетак година створена је пракса да се средства из буџета пребацују на рачун невладиних организација које су у вези са политичким странкама, да се буџетски новци користе за финансирање политичких активности и задовољавање потреба партијских активиста. Таква пракса мора одмах да се прекине, а из буџета ће се финансирати искључиво пројекти који ће истински помоћи у рјешавању друштвених проблема. Највише средстава биће намјењено невладиним организацијама које се баве рјешавањем проблема наркоманије, сиромаштва, бригом о старим особама и промоцијом туризма.

Град ће финансирати конкретне пројекте за које ће бити обавезно доказати намјенски утрошак средстава. Грађани ће, преко информација објавље-

них на порталу града Требиња и у Службеном гласнику, моћи у сваком тренутку да виде висину средстава коју је добила нека невладина организација и целокупан НВО сектор.

3.15. Информатизација градске администрације

Листа ће се залагати за информатизацију градске администрације, што представља кључан корак ка модернизацији и повећању ефикасности пружања услуга грађанима. Овај приступ ће унаприједити рад администрације, допринијети већој транспарентности, бољој доступности информација и повећаном учешћу грађана у доношењу одлука.

Грађани ће моћи приступати различитим услугама, као што су подношење захтјева и издавање дозвола, без потребе да физички посјећују градске службе. Увести ће се и мобилне апликације за грађане, које ће омогућити брзу и лаку комуникацију са градском администрацијом, пријављивање проблема и праћење статуса захтјева. Једна од апликација ће бити градска вибер група, која ће грађа-

нима свакодневно пружати информације о свему што је важно за њихов живот у граду (најављени прекиди у снабдијевању, најаве разних догађаја и слично). Нема потребе да се измишља нешто ново у овом смјеру јер већ постоје успјешне реализације и позитивна искуства која само треба примијенити.

Све већи број грађана је информатички писмен и тај број ће расти у будућности. Млађи грађани могу помоћи старијима, чиме ће информатизација бити од користи свим грађанима.

ЗАКЉУЧАК

Драги и поштовани грађани,

За правду и ред – Листа Небојше Вукановића до сада је увијек била у служби свих грађана, нарочито оних обесправљених. У свом досадашњем политичком дјеловању, Листа је јасно препозната као бескомпромисан политички субјект у борби против корупције и криминала, неправди, непотизма, мобинга и др. Наше идеје, почевши од 2012. биле су преузимане од стране различитих политичких субјеката и на тај начин су, нажалост недоследно, имплементирани у развој нашег Града.

Поштовани грађани,

Сада имате могућност да директно подржите За праву и ред – Листу Небојше Вукановића и дате јој легитимност и одговорност за напредак и развој нашег Града. Грађанима Требиња је потребна промјена, након пуних осам година власти која није испунила своја обећања. Иако су потрошена велика буџетска средства, није постигнут обећани развој Града.

Између осталог није на видику завршетак обећане велике обилазнице, а није отворен ниједан значајан производни погон. Ријетки су млади који су спремни да се врате трајно у свој родни Град. Потрошени политичари на власти нису заинтересовани за развој Града, колико за разне комбинације које пуне њихове приватне џепове. Своју незаинтересованост за живот народа покушавају прикрити радовима у мјесецима пред одржавање избора. Грађани Требиња то не заслужују, јер они требају напредак, требају прогрес и прије свега требају слободу.

За оставарење напретка, прогреса и слободе грађана потребна нам је подршка грађана на изборима, која би нам дала могућност за легитимно учешће у власти и преузимање одговорности за развој Требиња.

Подржи борбу за слободно Требиње – Град свих нас и слободу, јер СЛОБОДА НЕМА ЦИЈЕНУ.

Лазар Радан

1.

Небојша
ВУКАНОВИЋ

2.

Дајана
МИЛИШИЋ

3.

Слободан
ДЕРЕТИЋ

4.

Петра
САЛАТИЋ

5.

Васко
КОВАЧ

6.

Андријана
СУПИЋ

7.

Душко
НИНКОВИЋ

8.

Миодраг
ДЕЛИЋ

9.

Олга
МИЉАНОВИЋ

10.

Србо
ШКЕРО

11.

Славица
ЋАТИЋ

12.

Јово
ДУЧИЋ

13.

Марина
КУЖАЧИЋ

14.

Милан
МИЈАНОВИЋ

15.

Славиша
СРЕДАНОВИЋ

16.

Бојана
САРИЋ

17.

Мирко
ЈАНИЧИЋ

18.

Маја
ДЕРЕТИЋ

19.

Мирко
МИШКОВИЋ

20.

Небојша
МИЛИШИЋ

21.

Анкица
ЧОЛИЋ

22.

Здравко
ГЛАВАН

23.

Маја
БЕНЧ

24.

Ђорђе
ВУЧИНИЋ

25.

Ненад
ГРКОВИЋ